

HL-SENTERETS ÅRSRAPPORT 2011

HL-SENTERETS ÅRSRAPPORT 2011

INNHOLD

Styrets beretning

HL-senterets styre	4
Innledning	5
Økonomi	7
Personalforhold og miljø	8
Årsregnskap og balanse 2011 – med noter	9
Revisors beretning	18
Historikk	20

Administrasjonens beretning

HL-senterets administrasjon	21
-----------------------------	----

Forskning

• Jødisk historie og antisemittisme	23
• Sammenliknende studier av folkemord	27
• European Holocaust Research Infrastructure	28
• Nordmenn i Waffen SS	29
• Demokratiets institusjoner i møte med en nazistisk okkupasjonsmakt: Norge i et komparativt perspektiv	29
• Minoritetsforskning	30

Dokumentasjon	32
----------------------	----

Undervisning	34
---------------------	----

Arrangementer	38
----------------------	----

Nettsidene - www.hlsenteret.no	42
--	----

Publikasjoner	43
----------------------	----

HL-senterets venneforening	44
-----------------------------------	----

Styrets beretning

HL-senterets styre

Leder:

- **Annelise Høegh**, cand. philol., politiker

Vara: Chava Savosnick, seniorrådgiver, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Nestleder:

- **Tordis Borchgrevink**, seniorforsker, Institutt for samfunnsforskning (ISF)

Vara: Hans Brattestå, Stortingsdirektør

Styremedlemmer:

- **Ida Børresen**, direktør, Utlendingsdirektoratet (UDI)

Vara: Karin Dokken, førsteamanuensis, dr. philos., UiO

- **Ståle Eskeland**, professor, dr. juris, UiO

Vara: Mads Andenæs, professor, dr. juris, UiO

- **Rolf Golombek**, seniorforsker, dr. polit., Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning (Frischsenteret)

Vara: Harald Korn, styreleder, The Performance group

- **Jakob Lothe**, professor, dr. philos, UiO

Vara: Arne Johan Vetlesen, professor, dr. philos, UiO

- **John Arne Moen**, redaktør, Trønderavisa

Vara: Nikolaj Kahn, psykolog

- **Øivind Kopperud**, forsker, HL-senteret

Vara: Peder Eirik Nustad, undervisningsmedarbeider, HL-senteret

- **Sundeeep Singh**, stud. jur., UiO

Vara: Marta Bivand Erdal, forsker, Peace Research Institute Oslo (PRIO)

Ledelsesmøtet, som er saksforberedende organ for styret, besto i 2011 av styrets leder og nestleder, og direktør og administrativ leder fra senterets administrasjon.

Innledning

Stiftelsen Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter

(HL-senteret) er et forsknings-, dokumentasjons- og formidlingscenter med fokus på Holocaust og andre folkemord, og på minoriteters vilkår i moderne samfunn. Senteret rommer en permanent utstilling, et bibliotek og en kafé, og arrangerer besøk for skoleklasser og publikum generelt i den kulturhistoriske eiendommen Villa Grande i Huk aveny 56 i Oslo.

Viktige saker i styreperioden

I 2011 befestet HL-senteret ytterligere sin posisjon som et ledende senter både nasjonalt og internasjonalt, spesielt innenfor forskning relatert til Holocaust og andre folkemord. Når det gjelder forholdet mellom majoritet og minoriteter, som er HL-senterets andre temaområde, arbeides det med å utvikle et faglig perspektiv som vil legge grunnlaget for en økende satsing både på forskning og formidling. Det ble arrangert et eget styreseminar om minoritetsfeltet høsten 2011.

Det ble holdt syv styremøter i 2011 og 46 saker ble behandlet. Blant de viktigste var:

Ansettelse av ny direktør

Direktørstillingen ble utlyst bl.a. med krav om professorkompetanse innenfor senterets sentrale forskningsfelt og generelle lederegenskaper. I utlysningen heter det at "Direktøren skal være senterets talsperson, og forventes å delta i samfunnsdebatten. Vedkommende må ha en bred samtidspolitisk orientering som også må omfatte solid kunnskap om norske forhold." Det ble oppnevnt en vitenskapelig komité og en intervjukomité, sistnevnte med deltagelse fra styret og de ansatte, til å vurdere søkerne. To av søkerne ble innstilt som kompetente. I oktober ble professor Jakob Lothe ansatt, men meddelte styret i januar 2012 at han likevel ikke tok stillingen. Direktørstillingen ble deretter tilbudt professor Guri Hjeltnes, som ble ansatt i mars 2012.

Strategiplan 2012-2015

Arbeidet med strategiplan 2012-2015 ble stilt i bero i påvente av ny direktør, slik at den nye direktøren får delta i utviklingen og kan legge opp en prosess sammen med ansatte og styret.

www.hlsenteret.no

Det ble utviklet nye hjemmesider i samarbeid med Universitetet i Oslo, og disse ble lansert høsten 2011.

Sammenliknende studier av okkupasjonsregimer

Styret anser prosjektet som meget interessant og viktig. Forskningsrådet ga tilsagn om støtte høsten 2011, og senteret vil bli tilført 12,7 millioner kroner.

Nybygg/Bjørn Egges Hus

Planene for prosjektet ble i 2011 etter anmodning oversendt Kunnskapsdepartementet.

Styreseminar om minoritetsfeltet

For senteret er det viktig å finne en tilnærming som både ser sammenhenger og brudd mellom historisk erfaring og problemstillinger i samtiden. Derfor avholdt styret et seminar, bl. annet om emnene ytringsfrihet og 22. juli. Seminaret hadde eksterne og interne innledere.

Den internasjonale Holocaustdagen

Det ble også i 2011 en verdig og godt besøkt minnemarkering som fant sted ved Minnesmerket over deporterte norske jøder på Akershuskaia. Ordfører Fabian Stang var hovedtaler, og det var taler av representanter for grupper som ble rammet av Holocaust.

Styremedlem, stortingsdirektør Hans Brattestå ledet minnemarkeringen.

Økonomi

Årsregnskapet gir et korrekt bilde av selskapets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Det har ikke inntruffet ekstraordinære forhold eller vesentlige hendelser som påvirker årsregnskapet etter balansedagen. Fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelse av regnskapet.

I 2011 mottok stiftelsen kr. 25.919.000 i statlig driftsstøtte. I tillegg ble det inntektsført kr. 6.086.895 i øvrige tilskudd, hvorav kr. 3.804.131 til forsknings- og utviklingsaktiviteter. Løpende drift ga inntekter på kr. 317.294. Stiftelsen mottok større bidrag fra Kunnskapsdepartementet, Barne-, familie- og likestillingsdepartementet, Norges forskningsråd, Utdanningsdirektoratet, Utdanningsetaten i Oslo kommune, Norges Hjemmefrontmuseum, Den europeiske union og Fritt Ord.

Driftskostnadene utgjorde kr. 32.596.808. De største postene er knyttet til husleie til Statsbygg, drift av Villa Grande, og lønn og sosiale kostnader ved senteret. Underskuddet på driften ble kr. 273.619.

Stiftelsen hadde i 2011 en negativ avkastning på kapitalen på kr. 1.898.869. Årsresultatet ble et underskudd på kr. 2.172.488, som disponeres ved overførsel av kr. 1.438.923 fra annen formålskapital og kr. 733.565 fra udekket tap.

Stiftelsens samlede formålskapital var ved utgangen av året kr. 47.291.435, hvorav grunnkapitalen utgjorde kr. 40.000.000. Stiftelsens midler var plassert til forvaltning hos UNIFOR (Forvaltningsstiftelsen for fond og legater), fordelt med 60 % i rentepapirer og 40 % i aksjefond, og i Nordea pengekmarkedsfond.

Personalforhold og miljø

Stiftelsens styre besto av 3 kvinner og 6 menn. Ved utgangen av året var 17 kvinner og 12 menn ansatt ved senteret, hvorav 18 i heltids- og 11 i deltids-stillinger. Stiftelsen har en lønnspolitikk som likestiller kvinner og menn.

Gjennomsnittlig antall årsverk i 2011 var 24. Målt i forhold til antall årsverk var sykefraværet ca. 7 % for året som helhet, fordelt på ca. 2 % av kortere varighet og nær 5 % langtidsfravær. I tillegg var fravær grunnet permisjoner ca. 7 %. Det er ingen ansatte som er tidlig- eller uførepensjonert.

Senterets kontorlokaler holder høy standard. Virksomheten er ikke av en slik art at den medfører forurensning eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljø.

Oslo, 27. mars 2012

Annelise Høegh
Styreleder

Tordis Borchgrevink
Nestleder

Ida Børresen
Styremedlem

Ståle Eskeland
Styremedlem

Rolf Golombek
Styremedlem

John Arne Moen
Styremedlem

Øivind Kopperud
Styremedlem

Sundeep Singh
Styremedlem

Arne Johan Vetlesen
Styremedlem

Guri Hjeltnes
Direktør

Årsregnskap og balanse 2011 – med noter

HL-senteret

Resultatregnskap

	Note	2011	2010
DRIFTSINNETEKTER OG DRIFTSKOSTNADER			
Driftsinntekter			
Inntekter fra drift		317 294	915 384
Statlig driftsstøtte	1	25 919 000	25 973 632
Tilskudd til forskning	1	1 703 329	0
Oppdragsforskning	1	2 100 802	0
Øvrige inntekter		2 282 764	9 000
Øvrige tilskudd	1	0	3 186 666
Sum driftsinntekter		32 323 189	30 084 682
Driftskostnader			
Lønnskostnad	2	13 936 850	12 793 255
Husleie	3	10 875 828	10 722 856
Strøm, renhold, vakthold		790 478	1 026 370
Annen driftskostnad	3,4	6 993 652	6 520 060
Sum driftskostnader		32 596 808	31 062 541
DRIFTSRESULTAT		-273 619	-977 859
FINANSINNETEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Finansinntekter			
Renteinntekter	5	14 261	6 656
Finansinntekter	5	51 279	4 953 954
Sum finansinntekter		65 540	4 960 610
Finanskostnader			
Annen rentekostnad		5 428	1 735
Finanskostnader	6	1 958 981	1 364
Sum finanskostnader		1 964 409	3 099
NETTO FINANSPOSTER		-1 898 869	4 957 511
ÅRSRESULTAT		-2 172 488	3 979 652
OVERF. OG DISPONERINGER			
Overføringer annen formålskapital	7	-1 438 923	1 158 479
Overføring kommende prosjekter	7	0	1 500 000
Overføring tilleggskapital	7	0	1 321 173
Overført til udekket tap	7	-733 565	0
SUM OVERFØRINGER OG DISPONERINGER		-2 172 488	3 979 652

Årsregnskap for HL-senteret

Organisasjonsnr. 983360521

HL-senteret

Balanse pr. 31.12.2011

	Note	31.12.2011	31.12.2010
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
Varige driftsmidler			
Innredning kafé	8	99 447	106 352
Utstyr kafé	8	237 935	356 903
Utstyr utstilling	8	119 626	180 487
Datautstyr	8	12 023	37 637
Inventar, utstyr	8	61 531	37 944
Flygel	8	579 288	0
Sum varige driftsmidler		1 109 850	719 323
Finansielle anleggsmidler			
Plassering hos Unifor	10	47 241 814	51 028 137
Andre aksjer, andeler	10	10 000	10 000
Sum finansielle anleggsmidler		47 251 814	51 038 137
Sum anleggsmidler		48 361 664	51 757 460
OMLØPSMIDLER			
Varebeholdning	11	99 115	135 773
Fordringer			
Kundefordringer	15	2 949	1 181 002
Andre kortsiktige fordringer	15	4 540 190	264 943
Sum fordringer		4 543 139	1 445 945
Plassering hos Nordea	10	546 152	1 702 807
Bankinnskudd, kontanter o.l.	9	832 003	1 295 617
SUM OMLØPSMIDLER		6 020 409	4 580 143
Sum eiendeler		54 382 073	56 337 603

Balanse pr. 31.12.2011

	Note	31.12.2011	31.12.2010
EGENKAPITAL OG GJELD			
FORMÅLSKAPITAL			
Bundet formålskapital			
Grunnkapital	7	40 000 000	40 000 000
Tilleggskapital	7	8 025 000	8 025 000
Sum bundet formålskapital		48 025 000	48 025 000
Annen formålskapital			
Avsetning kommende prosjekter	7	0	1 500 000
Annen formålskapital	7	0	1 438 923
Udekket tap	7	-733 565	0
Sum annen formålskapital		-733 565	2 938 923
Sum formålskapital		47 291 435	50 963 923
GJELD			
Avsetning for forpliktelseser			
Avsetning mottatte tilskudd	14	0	430 268
Sum avsetning for forpliktelseser		0	430 268
Annen langsiktig gjeld			
Venneforeningen	12	60 672	189 875
Sum annen langsiktig gjeld		60 672	189 875
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		4 566 777	1 301 168
Skyldig offentlige avgifter		746 928	378 487
Annen kortsiktig gjeld	13	1 716 262	3 073 882
SUM KORTSIKTIG GJELD		7 029 966	4 753 537
Sum gjeld		7 090 638	5 373 680
Sum egenkapital og gjeld		54 382 073	56 337 603

Oslo, 27.03.2012

 Annelise Høegh Styrets leder	 Tordis Borchgrevink Nestleder	 Ida Børresen
 Ståle Eskeland	 Rolf Golombek	 Øyvind Kopperud
 Arne Johan Vetlesen	 John Arne Moen	 Surdeep Grewal Singh
	 Gunn Hjeltnes Direktør	

Noter 2011

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven av 1998 og god regnskapsskikk for små foretak.

Note 1 - Statstilskudd og øvrige tilskudd

		2011	2010
Statstilskudd			
Off. bevilget driftsstøt	Drift-Administrasjon	25 919 000	25 973 632
Sum Statstilskudd		25 919 000	25 973 632
Øvrige tilskudd/Tilskudd til forskning			
Utenriksdepartementet	ITF-Administrasjonen		500 000
Oslo Kommune utd.etaten Utanning	Utdaning		500 000
Norges Forskningsråd	Forskning	1 592 154	614 833
Norges Forskningsråd	Forskning		814 833
Fritt Ord	Utstilling		300 000
Norges Hjemmefrontmuseum	Forskning		230 000
NOS-HS Explorativ Workshop	Formidling		81 000
Norges forskningsråd - tilbakeføring avsetning	Forskning		146 000
Ned. Inst. Oorlogsdocument	Dokumentasjon	111 175	
Sum tilskudd/Tilskudd til forskning		1 703 329	3 186 666
Oppdragsforskning			
Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet: <i>Antisemittismeundersøkelse</i>	Forskning	1 826 858	0
Kunnskapsdepartementet <i>Sekreteriatarbeid for "Det kan skje igjen"</i>	Formidling	273 944	0
Sum Oppdragsforskning		2 100 802	0

Noter 2011

Note 2 - Lønns- og personalkostnader, ytelser til ledende personer

Lønnskostnader	2011	2010
Lønn	11 123 074	10 817 792
Arbeidsgiveravgift	1 662 652	1 556 381
Pensjonsforsikringspremie	817 085	732 888
Andre lønnsrelaterte ytelser	334 039	-313 806
Sum	13 936 850	12 793 255
Ansatte i selskapet pr 31.12	31	34
Gj.snitt antall årsverk	24	28
Ytelser til ledende personer	Lønn	Andre ytelser
Daglig leder	875 208	31 122
Styremedlemmer	194 000	

Ingen ansatte har avtale om sluttverderlag, bonus eller lignende.

Stiftelsen har tegnet pensjonsforsikring for ansatte som tilfredsstiller kravet til en obligatorisk tjenestepensjon. Stiftelsen er en del av en større gruppe virksomheter i Statens Pensjonskasse. Det er her ikke tildelt fond og det er derfor å anse som en ytelsesbasert flerforetaksplan. Regnskapsføring av pensjonskostnader gjøres som om ordningen er innskuddsbasert. Innbetalt premie er årets pensjonskostnad. Den årlige pensjonsforikringspremien er på ca kr 808 000,-.

Note 3 - Husleie

HL-senteret leier den kulturhistoriske eiendommen Villa Grande av Statsbygg i.h.t leiekontrakt av 2.8.2004. Leien justeres årlig med 80 % av økningen i Statistisk Sentralbyrås totale konsumprisindeks. Vederlag for indre vedlikehold justeres med 100 % av konsumprisindeksen.

Leieforholdet løper fra 15.12.2004 til 31.12.2024. Fremleie, overdragelse eller selskapsmessige endringer krever utleieres skriftlige forhåndssamtykke. Leiekontrakten gjør unntak fra en rekke av bestemmelsene i Husleieloven.

I 2011 var selve husleien kr 10 875 828,-. Inkludert brukeravhengige driftskostnader på kr 1 300 393,-, blir den totale husleien på kr 12 176 221,-. I tillegg betaler HL-senteret kostnadene ved lys, oppvarming, renhold og sikkerhet.

Noter 2011

Note 4 - Revisjon

Selskapet har ytt godtgjørelse til revisor med følgende beløp:

	2011	2010
Revisjon eks. mva	79 500	71 500
Attestasjonsoppgaver eks. mva	11 000	0
Totalt	90 500	71 500

Note 5 - Finansinntekter

	2011	2010
Renteinntekter	14 261	6 656
Sum Renteinntekter	14 261	6 656
Verdiøkning av Unifor Den Norske Bank	0	4 818 483
Verdiøkning av Nordea Likviditet	8 862	28 813
Gevinst ved realisasjon Nordea Likviditet	39 773	105 704
Andre finansinntekter	2 644	914
Sum Finansinntekter	51 279	4 953 954

Note 6 - Finanskostnader

	2011	2010
Annen finanskostnad	1 152	1 364
Tap plassering i Unifor	1 957 829	0
Sum Finanskostnader	1 958 981	1 364

Noter 2011

Note 7 - Formålskapital

I henhold til stiftelsens vedtekter § 5 var grunnkapitalen ved stiftelsen kr 40 000 000,-. Grunnkapitalens realverdi skal søkes opprettholdt og skal oppjusteres med endring i konsumprisindeksen. Denne oppjusteringen tillegges grunnkapitalen som tilleggskapital.

	Grunnkapital	Tilleggs- kapital	Annen formåls- kapital	Avsetning kommende prosjekter	Udekket tap	Sum egenkapital
Per 1.1.	40 000 000	8 025 000	1 438 923	1 500 000	0	50 963 923
Fra årets resultat	0	0	-1 438 923	0	- 733 565	-2 172 488
Inntektsføring av avsatte midler	0			0	-1 500 000	-1 500 000
Per 31.12.	40 000 000	8 025 000	0	0	- 733 565	47 291 435

Note 8 - Varige driftsmidler

Anskaffelses- kostnader	Innredning kafé	Utstyr Kafé	Utstyr Utstilling	Datautstyr	Inventar, Flygel utstyr	
2008	137 000	480 000	248 583			
2009	40 254	114 839	0	54 060	58 375	
2010			70 984	22 781		
2011	32 316		21 243		37 118	604 474
Sum 31.12.11	209 570	594 839	340 810	76 841	95 493	604 474
Avskrevet per 31.12.10	70 902	237 936	139 080	39 204	20 431	0
Årets avskrivninger	39 211	118 967	82 105	25 614	13 531	25 186
Avskrevet per 31.12.11	110 123	356 903	221 185	64 818	33 962	25 186
Bokført verdi 31.12.11	99 447	237 935	119 626	12 023	61 531	579 288
Avskrivningstid totalt	5 år	5 år	5 år	3 år	5 år	10 år

Note 9 - Bankinnskudd, kontanter o.l.

Skattetrekkinnnskudd utgjør pr 31.12. i år kr 468 509. Dette er nok til å dekke opp skyldig skattetrekk per 31.12.

Noter 2011

Note 10 - Finansielle anleggsmidler

Stiftelsen har latt Unifor forvalte sin grunnkapital på kr 40 000 000,-. Per 31.12.2011 er det investert i følgende plasseringer:

	Markedsverdi 2011	Markedsverdi 2010
Unifor's investeringspool	47 241 814	51 028 137
Sum	47 241 814	51 028 137
Endringer i 2011 i plasseringen hos Unifor	2011	2010
Markedsverdi 1.1.	51 028 137	46 209 654
Avkastning	-3 786 323	4 818 483
Markedsverdi 31.12.	47 241 814	51 028 137
	Markedsverdi 2011	Andel i prosent
Unifor Rente	28 345 088	60 %
Unifor Aksje	18 896 726	40 %
	2011	2010
Øvrige askjer, andeler		
1 aksje i Visit Oslo AS	10 000	10 000

Note 11 - Varebeholdning

Varelageret er i år justert til virkelig verdi. Det er tatt hensyn til ukurans og bøker som det er lite omsetning på.

Note 12 - Venneforeningen

Denne gjelden tilsvarer bankkonto som tilhører Venneforeningen til HL-senteret. I tillegg har HL-senteret betalt noen faktura for Venneforeningen. Dette er gjeld Venneforeningen har til HL-senteret. I linjen vises total gjeld til Venneforeningen. Eget regnskap opprettes.

HL-senteret

Noter 2011

Note 13 - Annen kortsiktig gjeld

	2011	2010
Avsetning arbeidsgiveravgift feriepenger	172 399	164 262
Øvrig gjeld	12 740	49 485
Skyldig feriepenger	1 222 686	1 164 980
Annen påløpt kostnad	34 597	98 457
Avsetning styrehonorar	273 840	273 840
Avsetning bidrag støtte		296 000
Annen kortsiktig gjeld	0	1 026 858
Sum Annen kortsiktig gjeld	1 716 262	3 073 882

Note 14 - Avsetning mottatte tilskudd

Det er overført til neste år mottatt prosjektilskudd til følgende prosjekter, jf note 1:

	2011	2010
Kunnskapsdepartementet	0	430 268
Sum	0	430 268

Note 15 - Fordringer

Det er ingen fordringer som forfaller senere enn ett år frem i tid.

Revisors beretning

Til generalforsamlingen i
Stiftelsen Senter for Studier av Holocaust og
Livssynsminoriteter (HL-Senteret)
Oslo

REVISORS BERETNING 2011

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for HL-senteret, som består av balanse per 31. desember 2011, resultatregnskap som viser et underskudd på kr 2.172.488,- for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatenes utarbeidelse av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til HL-senteret per 31. desember 2011 og av resultater

statsautorisert revisor
ODD LUNDE
medlem av D.n.R.

statsautorisert revisor
ERIK A. BELL
medlem av D.n.R.

Dronningens gate 6, 0152 Oslo
Tlf.: 22 00 45 00 - Fax: 22 42 00 55
E-mail: firmapost@lundes-revisjon.no

Revisornr.: 971 142 952

Bankgiro 6030.05.53128

for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, den 27. mars 2012

Odd Lunde
Statsautorisert revisor

Historikk

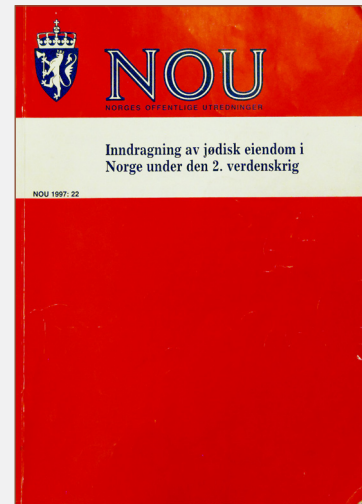
Bakgrunnen for opprettelsen av stiftelsen Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter

Det historiske og moralske oppgjøret med den økonomiske

likvidasjonen av jøder i Norge i forbindelse med den 2. verdenskrig resulterte i at et enstemmig Storting besluttet å returnere 450 millioner kroner til den jødiske minoriteten. Bakgrunnen var de funn som ble dokumentert og offentliggjort i mindretallets rapport i NOU 1997:22 om ”Inndragning av jødisk eiendom i Norge under den 2. verdenskrig”.

Beløpet skulle tilsvare det som sto på en separat konto kalt

”Den jødiske fellesmasse” i Norges Bank 7. mai 1945, omregnet til dagens kroneverdi. Denne summen utgjorde en rest av det som var igjen etter likvidasjonen av jødiske eiendommer og verdier under krigen: 200 millioner kroner ble avsatt til en standardisert erkjentlighetssum på 200.000 kroner til hver person som hadde blitt utsatt for antijødiske tiltak. 250 millioner kroner ble avsatt til et kollektivt oppgjør knyttet til likvidasjonen av trossamfunnenes institusjoner og den økonomiske likvidasjon av de 230 familiene som ble totalt utslettet. Dette beløpet ble fordelt på tre områder: 150 millioner kroner ble avsatt til de mosaiske trossamfunn for å sikre jødisk kultur og fremtid i Norge. På initiativ fra de mosaiske trossamfunn gikk 60 millioner kroner til opprettelse av et fond til støtte utenfor Norges grenser til å minnes og å utvikle den tradisjon og kultur som nazistene ønsket å utrydde, og 40 millioner kroner ble øremerket opprettelse og drift av et kompetansesenter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters stilling i Norge, jfr. St. prp. nr. 82, 1997-98.

Stortinget ba Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet om å opprette et politisk og ideologisk nøytralt kompetansesenter for de livssynsminoriteter som finnes i Norge i dag. Universitetet i Oslo fikk på denne bakgrunn i oppdrag å opprette Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret). Senteret ble opprettet i 2001 som en stiftelse med eget styre og med full akademisk frihet. HL-senteret har i dag en samarbeidsavtale med Universitetet i Oslo.

Stortinget la ambisiøse mål til grunn for virksomheten. HL-senteret skulle være et forsknings-, dokumentasjons- og formidlingscenter som skulle bygge sin aktivitet på studier av Holocaust, andre folkemord, rasisme, antisemittisme og massive brudd på menneskerettighetene på den ene siden og religiøse minoriteters vilkår i moderne samfunn på den andre. Innenfor det vide spekteret av Holocaustsentre som finnes i verden, er HL-senteret ett av de som har fått det bredeste mandat: Å utvikle og drive en stor permanent utstilling, å drive omfattende forskning, og å bygge opp dokumentasjons- og undervisningsavdelinger.

Administrasjonens beretning 2011

HL-senterets administrasjon

HL-senterets ansatte ved årsskiftet 2011- 2012 var:

Forskning

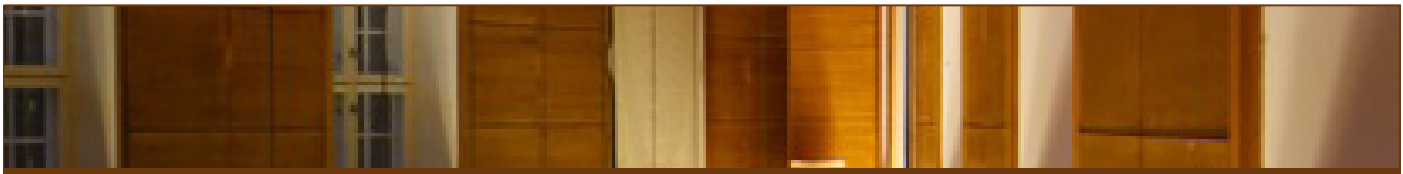
Antje Bomann-Larsen, prosjektmedarbeider
Alexa Døving, seniorforsker
Ragnhild M. H. Henden, stipendiat
Christhard Hoffmann, professor II
Øivind Kopperud, forsker
Terje Emberland, seniorforsker
Vibeke Moe, forskningsrådgiver
Anton Weiss-Wendt, seniorforsker

Undervisning

Nina Lyng-Vagstein, undervisningsmedarbeider, vikar
Peder Nustad, undervisningsmedarbeider
Katusha Otter Nilsen, undervisningsleder
Harald Syse, fung. undervisningsleder
Erik Thorstensen, undervisningsmedarbeider
Anne Talsnes, undervisningsmedarbeider

Administrasjon

Odd-Bjørn Fure, direktør
Georg Andreas Broch, administrativ leder
Kari Amdam, informasjonsleder
Jan Alexander Svoboda Brustad, bibliotekmedarbeider
Jeanette Danzer, resepsjonsmedarbeider
Hedda L. Fossum, resepsjonsmedarbeider
Ida Kjeøy, resepsjonsmedarbeider
Ann Elisabeth Mellbye, administrativ nestleder
Ewa Mork, leder bibliotek og dokumentasjon
Maria Rosvoll, arrangementsansvarlig
Kristin Aldrich Zwick, besøksansvarlig

Medarbeidere som avsluttet sine arbeidsforhold i 2011, frivillige medarbeidere, gjesteforskere, praktikanter og studenter ved senteret i løpet av 2011:

Olav Bogen, vitenskapelig assistent, Christopher Harper, forskningsassistent, Øystein Hetland, vitenskapelig assistent, Mink Chan, vitenskapelig assistent, Synne Corell, prosjektmedarbeider, Katie Duduch, praktikant, Per Ivar Engevold, student, Åsmund Gjerde, student, Kristine Johansen, resepsjonsmedarbeider, Iris Kvellestad, student, Ingvild Leite, student, Lars Lien, stipendiat, Ingjerd Broch Oudenstad, frivillig, Kjetil Simonsen, prosjektmedarbeider, Anja Wedde Sveen, prosjektmedarbeider, Emma Ødegaard, resepsjonsmedarbeider.

Komitéer og utvalg

Avdelingsledermøte

Odd-Bjørn Fure, Georg Andreas Broch, Kari Amdam, Ann-Elisabeth Mellbye, Peder Nustad/ Harald Syse/ Katusha Otter Nilsen, Ewa Mork, Maria Rosvoll og Anton Weiss-Wendt.

Programråd

Maria Rosvoll (leder), Kari Amdam, Cora Alexa Døving, Peder Nustad/ Harald Syse/ Katusha Otter Nilsen, Ewa Mork og Anton Weiss-Wendt.

Publikasjonskomité

Terje Emberland (leder), Erik Thorstensen (sekretær), Kari Amdam, Cora Alexa Døving, Einhart Lorenz, Ewa Mork og Anton Weiss-Wendt.

Jødisk historie og antisemittisme

HL-senterets forskning på jødisk historie og antisemittisme skal gjennom en tverrfaglig tilnæringsmåte undersøke forholdet mellom jøder og ikke-jøder i Norge siden midten av 1800-tallet. Et hovedfokus ligger på kartlegging av de forestillinger og stereotyper om jøder og jødedom som har eksistert og fortsatt eksisterer i det norske samfunnet innenfor sentrale politiske, sosiale, religiøse og kulturelle institusjonelle rammer. Forskningen skal bidra til å belyse sentrale aspekter ved antisemittisme som historisk og aktuelt fenomen i Norge og slik befeste antisemittisemeforskningen som et eget fagfelt her i landet.

Mens antisemittisme har lange historiske røtter i den kristne verden inkludert Norge, er det også et høyst aktuelt fenomen. Utforskningen av det historiske jødehatet skaper grunnlag for å forstå antisemittismen slik den fremtrer i vår samtid, og gir samtidig en solid kunnskapsbasis for en sammenliknende kontrastering med beslektede fremmedfiendtlige og rasistiske fenomener. Ettersom antisemittismens fremtredelsesformer stadig er i forandring, vil forskningen på feltet også inkludere rent samtidsorienterte prosjekter.

Forskningen på jødisk historie og antisemittisme er fordelt på flere underprosjekter:

1. «JØDEN SOM KULTURELL KONSTRUKSJON I NORSK OFFENTLIGHET FRA 1814-1940»

«Jøden som kulturell konstruksjon i norsk offentlighet fra 1814-1940» (JSKK) er et tverrfaglig prosjekt som gjennomføres i samarbeid med historiske og kulturvitenskapelige fagmiljøer i Norge. Prosjektet handler om hvordan bildet av jøden ble konstruert i norsk offentlighet i perioden 1814 til 1940. Denne tidsavgrensningen tar utgangspunkt i grunnlovens paragraf 2 fra 1814, som nektet jødene adgang til riket, og okkupasjonen av Norge.

I slutten av 2007 fikk prosjektet innvilget 5,8 millioner kroner for perioden 2008-2011 i støtte fra Norges Forskningsråd (NFR). Prosjektmidlene ble utbetalt fra august 2008. 2009 var det første året prosjektet var i full drift. Prosjektet har hatt et høyt aktivitetsnivå, og deltagere har holdt flere foredrag i både inn- og utland. Styringsgruppen består av prosjektleder Christhard Hoffmann, Einhart Lorenz (UiO) og prosjektkoordinator Øivind Kopperud. I 2011 ble også Vibeke Moe ansatt som forskningsrådgiver.

Prosjektåret 2011 var preget av å bringe de ulike delprosjektene/akademiske arbeidene inn i sin slutfase.

Mastergradsstipendiater

Bevilgningen fra NFR inkluderte stipendier til mastergrad. Styringsgruppen besluttet å tildele stipend bare for skriving av masteroppgavene (1 år), dvs. at studenter først må ha gjort seg ferdig med kursdelen (1 år) av mastergradsstudiene. Stipendiene tildeles etter faglig vurdering av søkerne etter universitetsintern utlysning i relevante fagmiljøer.

I 2011 var det to av våre mastergradsstipendiater som leverte oppgaver, og disse fikk meget gode karakterer. Det ble utdelt stipend til ytterligere én student, som vil være den siste som mottar midler fra JSKK.

Doktorgradsprosjekter

Prosjektet har tre doktorgradstipendiater, som skal levere sine avhandlinger i løpet av 2012. Øivind Kopperud har som en av sine oppgaver ferdigstillelse av avhandling «Jøden som kulturell konstruksjon i Den norske kirke 1867–1920». Ragnhild Henden og Lars Lien, som er prosjektets to eksternt finansierte stipendiater, fortsatte arbeidet med avhandlingene om fremstillinger av jøder i litteratur og presse.

Alle stipendiater skal være tilknyttet et doktorgradsprogram ved universitetet der de har fått opptak. Ragnhild Henden er tilknyttet Universitetet i Tromsø, mens Øivind Kopperud og Lars Lien følger doktorgradsprogrammet ved Universitetet i Oslo. Alle arbeider derfor parallelt med avhandling og et doktorgradsprogram.

Seminarer og arrangementer

Prosjektet arrangerte tre prosjektmøter i 2011. Det har hele tiden vært et bevisst valg å inkludere stipendiater og forskere fra andre fagmiljøer i de jevnligte workshops. Dermed har samlingene også fungert som generelle forskerskoler. På denne måten har prosjektet kunnet dra veksler på andre akademiske miljøer samtidig med at prosjektet får innpass med sin forskning i de samme fagmiljøene.

Publikasjoner

Det har vært flere utgivelser i 2011. Blant annet ble det utgitt en antologi med bidrag fra prosjektdeltagerne:

Øivind Kopperud og Vibeke Moe (red.): Forestillinger om jøder - aspekter ved konstruksjonen av en minoritet 1814-1940, Oslo 2011

Artiklene i antologien består av bearbejdede foredrag som har blitt holdt på to ulike internasjonale forskningsseminarer i regi av prosjektet. Det er stor spredning i de temaene som blir tatt opp til behandling - fra perspektiver ved Kirkens bilder av jødene via vittighetsbladenes og pressens fremstillinger, til bilder av jøder som finnes i trivallitteraturen.

Noen artikler har sin hovedvekt knyttet til empiriske funn, mens andre er mer orientert mot teoretiske eller metodologiske perspektiver. Dette viser den profilen som prosjektet har ønsket å ha: solid empirisk arbeid i kombinasjon med gjennomtenkte teoretiske og metodologiske refleksjoner. Dette er prosjektets første antologi.

I tillegg ble det innlevert to masteroppgaver på JSKK, den ene ved Humboldt-universitetet i Berlin og den andre ved Universitetet i Oslo:

- **Bock, Katharina.** *Blühende Dornenzweige? Henrik Wergelands Gedichte und der «Juden paragraf» in der norwegischen Verfassung*, masteroppgave Humboldt-Universität zu Berlin 2011
- **Gjerde, Åsmund.** *Reinterpreting Soviet «Anti-Zionism» An Analysis of «Anti-Zionist» Texts Published in the Soviet Union 1967-1972*, masteroppgave UiO 2011

2. HOLDNINGSUNDERSØKELSE: «ANTISEMITTISME I NORGE?»

HL-senteret fikk i 2010 bevilget midler fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet til gjennomføring av en befolkningsundersøkelse om holdninger til jøder og andre minoriteter i Norge. I løpet av 2011 ble spørreskjemaet utviklet av den faglige referansegruppen. Datainnsamlingen ble gjennomført av TNS Gallup og foregikk i perioden 11. – 21. november. Sluttrapporten leveres i mai 2012.

Professor Werner Bergmann, professor Ottar Hellevik, professor Irene Levin, forsker Synne Corell, forskningskoordinator Claudia Lenz, seniorforsker Alexa Døving, professor Christhard Hoffmann, forsker Øivind Kopperud og prosjektmedarbeider Antje Bomann-Larsen.

Professor Christhard Hoffmann har ledet det faglige arbeidet og forsker Øivind Kopperud har koordinert arbeidet, mens prosjektmedarbeider Antje Bomann-Larsen har arbeidet med administrative førstelinjeoppgaver.

For at en slik undersøkelse skal ha legitimitet, er det også viktig å trekke inn erfaringer fra ulike livssynsminoriteter. To representanter for de mosaiske trossamfunnene og to fra Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn har bidratt med innspill til prosjektgruppen som denne har tatt med seg i arbeidet.

Rådet besto av:

Alexa Døving (leder), Mehtab Afsar, Øivind Kopperud, Pia Philipson, Chava Savosnick, Sundeep Singh og Antje Bomann-Larsen.

3. KILDEDATABASE

I 2011 ble også arbeidet med databasen videreført. Databasen inneholder faksimiler av kilder som er benyttet på forskningsprosjektet «Jøden som kulturell konstruksjon i norsk offentlighet 1814 – 1940», det vil si artikler og karikaturtegninger om jøder, jødedom og jødiske temaer fra diverse regionale og landsdekkende aviser, blant annet *Dagbladet*, *Nationen*, *Tidens Tegn* og *Arbeiderbladet*, samt diverse tidsskrifter, blant annet *Kirke* og *Kultur* og *Luthersk Kirketidende*.

Databasen er i dag tilgjengelig for deltagerne på forskningsprosjektet, og har bidratt både til å systematisere og effektivisere forskningsarbeidet på prosjektet. En annen viktig hensikt med databasen er å samle kildematerialet elektronisk for ettertiden. Oppbyggingen av databasen vil dermed få stor betydning innenfor forskningen på prosjektets fagområde også etter at prosjektet er avsluttet.

Vi ser behov for å videreutvikle databasen ikke minst for å tilpasse den et europeisk forskningsfelleskap slik at andre utenfor Norges grenser også kan få nytte av prosjektets empiriske funn. Det planlegges å sende en søknad til Norges Forskningsråd (infrastrukturprogrammet) i 2012 for å få ekstern finansiering til databasen.

Prosjektets målsetting fremover vil dermed være to-delt; for det første å komplettere det materiale som allerede finnes i databasen, og for det andre å utvikle de teknologiske løsningene med tanke på å gjøre materialet tilgjengelig for et større forskningsfelleskap.

Erik Thorstensen arbeidet i 2011 med å tilrettelegge databasen opp mot nasjonale standarder.

Sammenliknende studier av folkemord

Siden sommeren 2006 har forsker, Dr. Anton Weiss-Wendt, arbeidet med temaet ”sammenliknende studier av folkemord”, et av hovedfokusområdene for HL-senteret.

HOVEDMÅL:

Å utvikle sammenliknende studier av folkemord i Norge og generelt.

DELMÅL:

- Publisere i feltet av sammenliknende studier av folkemord
- Foredragsvirksomhet innen feltet
- Utvikle og koordinere forskningsprosjekter innen feltet
- Organisere internasjonale konferanser på HL-senteret og i utlandet
- Utvide internasjonalt samarbeid
- Forsette med rutinemessig arbeid

TILTAK:

Publikasjoner:

- “Collaboration in Genocide: The Ottoman Empire 1915, the German Occupied Baltic 1941-1944, and Rwanda 1994” (sammen med U ur Ümit Üngör) i *Holocaust and Genocide Studies* V25 N3 (Winter 2011): 404-37
- “Baltic States”, encyklopedisk referanse i: *The Cambridge Dictionary of Judaism & Jewish Culture*, redigert av Judith R. Baskin (Cambridge University Press, 2011), 52-53
- “Raphael Lemkin and the UN Genocide Convention” (Oslo: HL-senteret, 2011), 30 sider
- “Raphael Lemkin og FNs folkemordkonvensjon” (Oslo: HL-senteret, 2011), 29 sider

Søknader

Søkte og fikk midler (5000 USD) fra American-Scandinavian Foundation i New York for å avholde konferansen ”Scandinavia and the Holocaust” på Rutgers University

Deltakelse på konferanser:

- Ordstyrer på konferansen, *Fascism on Periphery: Northern, East Central and Southeastern Europe, 1933-1945*. Konferansen ble organisert av Hugo Valentin-senteret på Uppsala Universitet, Sverige
- “The Bottom-Up Approach to the Comparative Study of Political Violence in Nazi Germany and the Soviet Union: The Case of Helmut Weiss,” *Crossing Histories: Communism and Nazism Compared*. Konferanse organisert av Lunds Universitet, Sverige

- “The Business of Survival: Baltic Oil Ltd. and Jewish Forced Labor Camps in Estonia, 1943-44,” *Nazi Camps in The Soviet Union*. Konferansen ble organisert av Sorbonne-universitetet i Paris, U.S. Holocaust Memorial Museum og Yahad In-Unum, Paris, Frankrike
- “*Collaboration: The New Old Concept in Genocide Studies*,” 9. årskonferanse av the International Association of Genocide Scholars, Buenos Aires, Argentina
- “The Armenian Genocide and Scandinavian Relief Efforts,” årsmøte i Kirkens Nødhjelp, HL-senteret
- “Holocaust Scholarship: The Baltic States,” 8. årsmøte i the Nordic-Dutch Network for Holocaust and Genocide Studies, Uppsala, Sverige
- “The Cold War That the Soviets Won: Prosecution of War Criminals in the Soviet Union, 1943-1987,” 16. årskonferanse i the Association for the Study of Nationalities, New York, USA

Veiledning:

- Mastergradsstudent ved UiO Kristine Johansen, ”The Actual Impact of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia on the Reconciliation Process in Bosnia-Herzegovina
- Praktikanter fra Tischner Europeisk Universitet i Krakow, Poland – Mastergradsstudenter Sandra Nanus og Katarzyna Dyduch

Løpende arbeid:

- Forskningsavdeling
- Programråd
- Publikasjonskomité

European Holocaust Research Infrastructure

HL-senteret er en av 20 deltakende institusjoner i prosjektet European Holocaust Research InFra-structure som koordineres av Det nederlandske instituttet for krigsdokumentasjon. Det fireårige prosjektet, som var i sitt tredje år i 2011, søker å fremme internasjonal forskning ved å integrere og digitalisere store arkivsamlinger som er relevante for studiet av Holocaust. Nye metodologier, arkivguider og – tjenester vil bli gjort tilgjengelige gjennom en online forskningsportal. Det ble i 2011 avholdt flere møter i forskjellige land i Europa der HL-senterets representanter har deltatt. Deltakere i forskningsgruppen er Ewa Mork (leder), Anton Weiss-Wendt og Georg Broch.

Nordmenn i Waffen SS

Forskningen i tilknytning til Waffen SS-prosjektet er avsluttet, men det ble også i 2011 lagt ned betydelig etterarbeid:

- To av forskernes resultater fra prosjektet var under bearbeidelse til et bokmanus for Aschehoug.
- Det ble samarbeidet med NRK om dokumentarprogrammet “Himmlers Norge” som bygger på forskningsprosjektets resultater.
- Det ble samarbeidet med Politihøgskolen om politihistorisk undervisningsopplegg basert på forskningsprosjektets resultater.
- Det ble skrevet flere fagartikler nasjonalt og internasjonalt hvor noen av forskningsprosjektets resultater ble lagt frem.
- Det ble holdt forelesninger om okkupasjonshistorie og SS ved UiO, NTNU, HiL og Politihøgskolen.

Nytt prosjekt:

Demokratiets institusjoner i møte med en nazistisk okkupasjonsmakt: Norge i et komparativt perspektiv

I slutten av 2011 fikk HL-senteret i overkant av 12 millioner kroner i støtte fra Norges Forskningsråd til prosjektet ”Demokratiets institusjoner i møte med en nazistisk okkupasjonsmakt: Norge i et komparativt perspektiv”.

Prosjektet skal gå over fire år og ha hovedvekt på tre områder: Skolesektoren, sentraladministrasjonen og politiet. Forskerne skal undersøke de ulike reaksjonsformene innen disse sektorene på nazifiseringsfremstøtene fra NS og okkupasjonsmakten, og forklare ulikhetene i reaksjonsformer ut fra dominerende verdssystemer og holdninger, samfunnsroller, tyngden og karakteren til de omformingsfremstøt de ble utsatt for. Den norske konfigurasjon skal analyseres i et sammenliknende, europeisk perspektiv, hvor Nederland står i sentrum.

Prosjektet sikter mot en sammenfattende karakterisering av okkupasjonsregimene i de to land, en undersøkelse av hvilken betydning likheter og forskjeller i disse regimene hadde for skjebnen til utsatte grupper; i første rekke jøder og motstandsfolk.

Minoritetsforskning

Prosjekter:

"Religiøse ledere – makt og avmakt" er et bokprosjekt med Alexa Døving som redaktør og forfatter av innledningen (i samarbeid med Berit Thorbjørnsrud ved UiO) og ett kapittel. Boken består av analyser av religiøse lederes makt/avmakt med utgangspunkt i konkrete empiriske forhold i en rekke ulike trossamfunn. Prosjektet innebar innsamling av intervjubasert materiale om religiøse lederes posisjon i Norge. Manus ble levert i desember 2011. (Til publikasjon 1. februar 2012)

Religion i norsk offentlighet er et forskningsbasert bokprosjekt i samarbeid med Siv Ellen Kraft ved Universitetet i Tromsø og Universitetsforlaget. Boken skal handle om den norske politiske medieoffentligheten i nyere tid (fra ca. årtusenskiftet). Døvings bidrag har spesiell fokus på representasjon av minoritetsreligioner i pressen. Prosjektet ble planlagt 2010 og påbegynt høsten 2011.

Å være jøde i Norge er en kvalitativ undersøkelse av erfaringer knyttet til det å leve med jødisk identitet i Norge. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Vibeke Moe, HL-senteret. Det ble planlagt og godkjent av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste høsten 2010. Våren og høsten 2011 ble det gjennomført rundt 20 intervjuer i Oslo og Trondheim. Prosjektet skal ferdigstilles i 2012.

Foredragsvirksomhet:

- Bachelorkurs (10 forelesninger) ved Menighetsfakultetet, høstsemestret
- 12/1: "Gravlunder i globaliseringens tid", Landbruksarkitekter, Ås
- 18/1: "Religion, religiøsitet og det hellige", Oslo kommune, via HiO
- 20/1: "Utfordringer i det flerkulturelle samfunnet - om religionspluralisme, hijabdebatter og identitetskonstruksjon", Kunnskapsdepartementets fagseminar
- 28/1: "Ritualer, migrasjon og endring", Migrasjon i et livsløpsperspektiv, HiO
- 8/3: "Formidling om den annen verdenskrig i et flerkulturelt klasserom", lærerkurs, HL-senteret
- 31/3: "Religion i offentligheten, religion og konflikt", Politihøgskolen
- 7/4: "Migrasjon i et livsløpsperspektiv", HiO (for helsepersonell)
- 3/5: "Fordommer mot jøder og muslimer i dag"
- 16/9: "Islamofobi?", foredrag/innlegg for ansatte ved LDO
- 7/10: "Islam i norsk offentlighet", Journalisthøgskolen, på HL-senteret
- 25/10: "Frykten for Eurabia", lærerkurs HL-senteret
- 7/12: "Hva er islamofobi?", Kunnskapsdepartementet

Seminarer

- Multiculturalism, legal pluralism and women's human rights – lessons from Britain and Canada, ISF 23/4
- Religiøse minoriteter i pressen, forskerseminar, Tromsø 8. og 9. desember

Offentlig debatt

- 21/1: Om islamofobi på NRK P1
- 22/1: Paneldeltager, Dansens hus, "Monokultur?"
- 14/4: "Samtaler om Renhet" med filosof Helgard Mahrtdt på Chateau Neuf, arrangør: Argument og Studentenes kulturutvalg
- 25/5: Debattsiden Aftenposten – om rase, svar til Ole Jørgen Anfindsen
- 3/7: "Fem myter om begrepet islamofobi", medforfatter av kronikk i Dagsavisen
- 9/6: Debattinnlegg, temaet rase, Aftenposten, sammen med Antirasistisk senter
- 18/7: "Islam og velferdsstaten", debatt som del av Universitetets mangfoldsdager
- 4/8 : Intervju i NRK Dagsrevyen, Kommentar til Erna Solbergs utspill om antisemittisme og islamofobi
- 7/8 : "Gjør deg kjent med islamofobien", kronikk i Aftenposten
- 10/8: Intervju i VG
- 12/8: Intervju i Ny Tid
- 26/10: Innledning og debatt, Goethe-instituttet om den nasjonale minnekultur, andre verdenskrig og muslimske innvandrere i Tyskland
- 21/11: "Finnes islamofobi?", paneldebatt på Litteraturhuset
- 24/11 P2 Verdibørsen om religionskritikk vs islamofobi

Vitenskapelig publisering

- (2011): "Formidling av andre verdenskrig i et flerkulturelt klasserom" i Lenz, C. og Risto-Nilssen, T., *Fortiden i Nåtiden. Nye veier i formidlingen av andre verdenskrig*, Oslo: Universitetsforlaget.
- (2011): "Religionens omveier – det sekulære argument i hijabdebattene" i *Sekularisme – med norske briller*, red. Sindre Bangstad, Oddbjørn Leirvik, Ingvill Thorson Plesner, Unipub Forlag
- *Religiøse ledere – makt og avmakt i norske trossamfunn*, Universitetsforlaget (februar 2012).
- "The Hijab Debate in the Norwegian Press – Secular or Religious Arguments?", i *Journal of Religion in Europe* (godtatt desember 2011)

Faglig relatert publisering

- Bokanmeldelse i *Prosa*, Litterært tidsskrift for sakprosa
- "Snikislamisering", et essay til bokutgivelse, Manifest forlag

Sensurering for Universitet i Oslo

- mastergrader ved Teologisk fakultet, UiO, programmet religion og samfunn
- mastergrader ved IKOS, UiO

DOKUMENTASJON

Dokumentasjonsavdelingen har ansvar for drift av biblioteket, arkivdepotet og gjenstandssamlingen ved HL-senteret. Avdelingen er først og fremst en kunnskapsbank for forskning og undervisning. I tillegg skal det gi kvalitetssikret informasjon og dokumentasjon til offentligheten. Målet er å være godt orientert i den teknologiske og kunnskapsmessige utviklingen. Dette er en forut-setning for å yte best mulig service til brukerne.

I 2011 var avdelingen bemannet av avdelingsleder Ewa Mork i 100% stilling. Fra 1. september ble historiestudent Jan Alexander Svoboda Brustad ansatt i 40% stilling som skrankebibliotekar.

1. BIBLIOTEKET

Brukerne, lokaler og åpningstid

Biblioteket er døgnåpent for ansatte, studenter og andre som har arbeidsplass på senteret. For eksterne brukere, i hovedsak studenter og forskere fra andre institusjoner, skoleungdom og privatpersoner, er biblioteket åpent tirsdag-fredag fra kl. 10 - kl. 14. Ved behov betjenes besøkende også utenom åpningstider.

Publikum har adgang til flere leseplasser, to datamaskiner til søk i samlingene, kopimaskin og skriver. I løpet av året ble det gjort en mindre ombygning i tidsskriftsamlingen for å skaffe bedre plass til den voksende samlingen. En lukket samling ble flyttet fra det "gamle biblioteket" da rommet skulle brukes til nye formål.

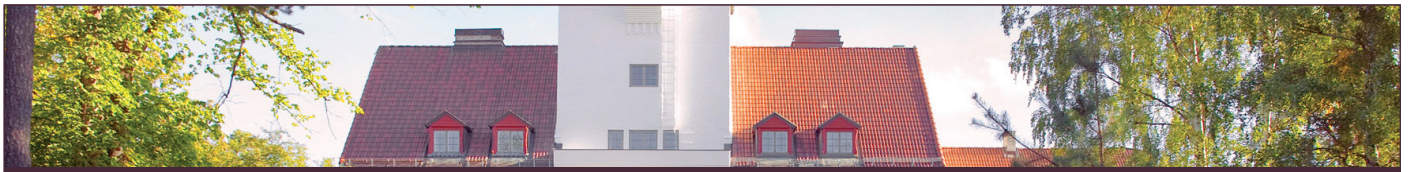
Publikumsservice og referansetjenester

Besøk og informasjon

Biblioteket fører ikke statistikk over besøk. For senterets ansatte er det lagt opp til selvbetjening. Bibliotekarene assisterer og gir brukeropplæring til ansatte ved behov. Andre besøk er stipulert til i gjennomsnitt tre i uken, i tillegg til et stadig økende antall henvendelser pr e-post og telefon.

Referansetjenester

Daglig får biblioteket flere referansespørsmål som besvares pr. e-post og telefon. Spørsmålene varierer fra enkle faktaopplysninger til omfattende og kompliserte problemstillinger. Det er spesielt en økning i antall telefonhenvendelser fra elever i forbindelse med skoleoppgaver, gjerne på oppfordring fra lærere. Dette svært ressurskrevende arbeidet har høy prioritet. Målsettingen er å besvare referansespørsmål senest i løpet av to arbeidsdager med et forskningsbasert og kvalitetssikret svar. Denne viktige, men knapt synlige innsatsen bidrar til at senteret opprettholder sitt meget gode servicenivå - ofte i samarbeid med andre av senterets medarbeidere. I løpet av året har biblioteket bistått det tyske Editionsprosjekt "Judenverfolgung 1933-1945" med gransking av kildemateriale fra egne arkiver. Avdelingen mottok i 2011 svært mange spørsmål vedrørende fotografier ønsket brukt til illustrasjon. Henvendelser har kommet spesielt fra aviser, tidsskrifter og bokforlag. Dette krever at man setter seg grundig inn i hvor de ulike og mest etterspurte bildene befinner seg, og undersøker eierinstitusjonenes rutiner slik at utfyllende informasjon kan gis til de som tar kontakt. Det er et stort behov for systematisering av denne type informasjon, og det er tatt initiativ til å få dette gjort.

Samlingen

Samlingen har hovedfokus i samsvar med institusjonens forskningsprofil. Hovedemnene i samlingen er fortsatt Holocaust, folkemord og minoriteter med vekt på Norge og Norden, ideologier og Holocaustdidaktikk. Samlingens utvikling er i stor grad brukerstyrt. Senterets forskere utgjør en uformell, men svært aktiv og hjelpsom referentgruppe som bidrar til riktig samlingsutvikling. Biblioteket følger naturligvis opp forskningsresultater i Norge og internasjonalt. Det anskaffes også titler i forbindelse med planlagte forskningsprosjekter.

Den registrerte bokbestanden ved utgangen av året telte 4277 titler. Tilveksten i 2011 var på omlag 200 boktitler, tilsvarende 2010. Etter den årlige gjennomgangen ble den løpende tidsskriftsamlingen utvidet med 3 titler, og besto ved utgangen av året av 51 løpende tidsskrifter (papirbaserte og elektroniske) og tre databaser. Samlingen står i åpne hyller bortsett fra Spesialsamlingen av eldre, sjelden litteratur og Harry Koritzinsky-samlingen, som av plasshensyn er tilgjengelig i andre lokaler på senteret.

Gaver

Avdelingen mottok en mindre samling eldre litteratur fra biblioteket ved Zentrum für Antisemitismusforschung i Berlin, i tillegg til noen enkelte bokgaver fra privatpersoner.

Utlån

I 2011 var det 829 utlån fra egen samling og i egne lokaler. Til tross for at avdelingens ressurser ikke har økt, har utlånet økt med nesten 100% siden 2009. Biblioteket har også, til tross for sin beskjedne størrelse, et forholdsvis stort utlån (259) til andre bibliotek i Norge og i utlandet. Utlån til skoleelever som arbeider i biblioteket og utlån av referanseverk på stedet registreres ikke.

2. ARKIVENE

Et mindre privat arkivdepot ble i 2011 levert tilbake etter avtale med giveren i forbindelse med avsluttet forskningsprosjekt. Det ble også gitt to mindre privatarkiver som er planlagt ordnet i 2012.

3. GJENSTANDSSAMLINGEN

Avdelingens ressurser strekker ikke til. Selv om gjenstandsdepotet er trygt og forsvarlig oppbevart, er det fortsatt ikke ordnet.

4. ANNEN VIRKSOMHET

Avdelingsleder Ewa Mork holdt i september foredraget "The Use of Historical Images for Research and Educational Purposes in Norway" i forbindelse med workshopen Photographical Representation of the Holocaust i Amsterdam. Workshopen ble arrangert i rammen av et EU-finansiert prosjekt EHRI (European Holocaust Research Infrastructure). Dokumentasjonsleder og seniorforsker Anton Weiss-Wendt arbeider med prosjektet på vegne av HL-senteret. Avdelingens leder deltok i arbeidet i Programrådet og i Publikasjonskomitéen.

UNDERVISNING

Undervisningsavdelingen har i grove trekk utviklet og videreført arbeidet fra 2010: Avdelingen har undervist besøkende skoleklasser, arrangert lærerkurs, utviklet undervisningsmaterieell, vært aktive i relevante fagmiljø og styrket sin kompetanse i historiedidaktikk særlig knyttet til den nazistiske utryddelsespolitikken.

Mottak av skoleklasser og andre pedagogiske besøk

De ulike tilbudene til skoleklasser var som følger:

- Heldagsbesøk (4.5 t), for 10. trinn og vgs, tredelt opplegg: 1. forelesning. 2. lang arbeidsøkt med introduksjon og selvvalgte oppgaver der utstillingen fungerer som kildemateriale. 3. elevene presenterer arbeidet sitt.
- Halvdagsbesøk (2.5 t) for 9. trinn, 10. trinn og vgs, tredelt opplegg: 1. forelesning. 2. kort arbeidsøkt med gitt oppgave som går ut på å analysere hele eller deler av utstillingen, evt gjenfortelle noe fra utstillingen, alt avhengig av vanskelighetsgrad. 3. elevene presenterer arbeidet sitt. Flest klasser valgte denne varianten i 2011.
- Omvisning med samtale (1.5 t). Klassisk omvisning med guide og grupper på maks 15 elever pr. guide, etterfulgt av en historiedidaktisk fundert samtale.
- Tilpassede opplegg. For studentgrupper i alle størrelser og for klasser/skoler med begrenset fleksibilitet og reisebudsjett forsøker UA å være imøtekommende og lage tilpassede besøksopplegg.

Ett undervisningsopplegg knyttet til Den kulturelle skolesekken (Dks) i Oslo ble gjennomført i løpet av 2011. Dks hadde kjøpt 20 gjennomføringer av heldagsopplegget "Holocaust i kulturen".

Her skulle elevene lære å analysere kulturelle representasjoner av Holocaust, bl. a. forhold mellom virkemidler og fakta. Deretter laget de sine egne representasjoner basert på faktaopplysninger fra utstillingen, og de presenterte produktene sine. Opplegget var en videreutvikling av opplegget i 2010: "Fortellinger om Holocaust".

HL-senteret innredet høsten 2011 det gamle biblioteket til undervisnings- og møterom. Det har gitt både UA og senteret i sin helhet større fleksibilitet og kapasitet hva angår formidlingsvirksomhet og seminarer.

Oslo kommune gir HL-senteret støtte til en formidler i form av en årlig bevilgning på kr 500 000,-. Kommunen har vedtatt at alle elever skal besøke HL-senteret en gang i løpet av ungdomsskolen. Det er fortsatt et stykke igjen til dette målet er nådd, men det er etter hvert opparbeidet et godt og jevnlig samarbeid med mange Oslo-skoler og Utdanningsetaten i Oslo.

Samarbeidet med Politihøgskolen, som startet i 2008, fungerer godt og ble videreført i 2011. PHS ønsket en endring fra innholdet i tidligere års foredrag som innebefattet mer fokus på politiet i Norge under okkupasjonen, og politiets rolle under aksjonen mot de norske jødene. Dette innebar at hele UA, med god bistand fra forskningsprosjektet om Waffen-SS, holdt til sammen seks foredrag for politistudentene. Satsningen involverte hele senteret og tilbakemeldingene var utelukkende positive.

UA har også tatt imot enkelte andre grupper, blant annet en vietnamesisk delegasjon på offisielt Norgesbesøk, internasjonale studenter fra UiO og Røde Kors-grupper.

Benjaminprisen

HL-senteret overtok administrasjonen av Benjaminprisen fra Utdanningsdirektoratet, i tillegg til funksjonen som juryleder. Benjaminprisen er kunnskapsministerens årlige pris til en skole som utmerker seg for sitt arbeid mot rasisme og diskriminering. Prisen er oppkalt etter Benjamin Hermansen som ble drept 15 år gammel den 26. januar 2001 av erklærte nynazister, og den deles ut hvert år på Den internasjonale Holocaustdagen. HL-senteret ledet juryarbeidet og arbeidet med overrekkelsesarrangement. Vinner av prisen for 2011 ble Karuss skole i Kristiansand.

Læremidler/materiell for nett og papir

Undervisningsavdelingen har hvert år utviklet undervisningsmaterieill i anledning Den internasjonale Holocaustdagen, som også skal kunne brukes utenom selve dagen. Temaet som var valgt for 2011 var "Holocaust i kulturen", som en videreføring av Dks-opplegget gjennomført høsten 2010. Materiellet lar elevene utforske ulike kulturelle representasjoner av Holocaust. Sammen med tidligere utarbeidet undervisningsmateriale er dette nedlastbart fra www.hlsenteret.no/undervisning/materiell/. På selve Holocaustdagen holdt avdelingen foredrag for hele Oslo Handelsgym om det samme temaet, slik det er blitt gjort de siste årene.

Kurs for lærere

UA gjennomførte til sammen fire todagers kurs for lærere i 2011, to for lærere fra ungdomstrinnet og to for lærere fra videregående. Totalt deltok rundt 55 ungdomsskolelærere og rundt 45 vgs-lærere. Det ene vgs-kurset ble arrangert i forbindelse med lanseringen av boka Fortiden i nåtiden. Kursene har vært gode samarbeidsprosjekter mellom Forskningsavdelingen og UA, der UA har stått for organisering, overordnet faglig profil og enkeltforedrag, mens FA har bidratt med enkeltforedrag. Kursene har tydeliggjort de store fordelene med å ha forskning og undervisning under samme tak.

Ungdomsskole-kursene:

"Den nazistiske staten, Holocaust og andre folkemord"

"Den nazistiske stat, folkemord og minnekultur"

Vgs-kursene:

"Fra Grini til Auschwitz. Krigen i nasjonal bevissthet."

"Nazistisk okkupasjon og Holocaust – fortid, ettertid og minnekultur"

I tillegg er det blitt arbeidet en del med planlegging av kurset "Holocaust og menneskerettighetsundervisning. Selvbilder og fiendebilder" i samarbeid med Raftostiftelsen. Kurset arrangeres i Bergen i februar 2012.

Publikasjoner og faglig utvikling

Avdelingens medarbeidere har publisert tre bidrag i norsk lærebok i historiedidaktikk og historiebrevsthet, *Fortiden i nåtiden* (Universitetsforlaget) og ett bidrag samt redaktøransvar i boken *Historizing uses of the past*. Begge bøkene ble gitt ut våren 2011.

Harald Syse deltok med en artikkel ved Nordisk historikermøte i Tromsø. Artikkelen publiseres i 2012 av Høgskolen i Malmö. Boken vil inngå i serien Historiedidaktikk i Norden.

UA dro, sammen med lærerstudenter ved HiNT, på studietur arrangert av nære samarbeidspartnere fra Falstad gjennom mange år; Knut Vesterdal (nå NTNU) og Trond Risto Nilssen (nå HiNT). Turen var svært lærerik og det gjorde blant annet dypt inntrykk å se hvordan Bosnia fortsatt sliter med ettervirkningene etter konfliktene på 90-tallet.

Senteret for øvrig

UA har fast plass i Programrådet og Publikasjonskomiteen.

Nettverk og samarbeid med ulike fagmiljøer

Avdelingen ved Harald Syse er sekretær i Nettverket for historiefremidling og holdningsskapende arbeid opprettet av Utdanningsdirektoratet. UA ved Harald Syse og Anne Talsnes, med støtte fra administrasjonen, var arrangør og vertskap for årets samling som gikk over to dager på HL-senteret og var svært vellykket.

Avdelingen spilte fortsatt en rolle i Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Research and Remembrance (Task Force), gjennom deltakelse i Educational Working Group. Katusha Otter Nilsen har vært i møter i KD, men avdelingen hadde ikke mulighet til å sende en representant til høstens møte.

Anne Talsnes representerte HL-senteret i den europeiske delen av International Coalition of Sites of Conscience ved et møte i Brussel.

Harald Syse sitter i en referansegruppe for utvikling av nasjonale prøver i historie i Sverige, som foregår ved høgskolen i Malmö.

I kjølvannet av Eidsvåg-utvalgets rapport har HL-senteret, i samarbeid med ILS ved UiO og EWC, arbeidet med et 3-årig prosjekt som går ut på å utvikle et opplæringsprogram for bekjempelse av antisemittisme og rasisme i skolen.

UA besluttet å gå tyngre inn i det EU-finansierte Comeniusprosjektet Teaching Memory Culture som løper i perioden 2009-2012, etter at flere institusjoner trakk seg ut. Både Anne Talsnes og Harald Syse ble godt involvert i prosjektet, og kommer til å levere faglige bidrag til prosjektets sluttstillelse.

HL-senteret påtok seg å arrangere et stort seminar i mars 2012. Målet for prosjektet er bl. a. å utvikle tilnæringsmåter og materiell til læring i tilknytning til minnesteder. Prosjektet koordineres av Andreas Körber ved Universitetet i Hamburg, og er et samarbeid mellom partnere i Tyskland, Danmark og Norge.

Rekruttering, informasjon

Informasjon om lærerkurs ble sendt pr. e-post til skoler og lærere som har besøkt senteret tidligere. Det samme gjaldt annen viktig informasjon. I tillegg ble det laget ferdig program i august for hele skoleåret. Dette ble trykket som et stort postkort og sendt ut til skoler i de nærmeste fylkene. Rekrutteringen til skolebesøk gikk godt, og UA hadde omtrent ikke en eneste tom dag i bookingkalenderen.

ARRANGEMENTER

Foredrag for et bredere publikum

Serien av populærvitenskaplige søndagsforedrag ble videreført i 2011 med ulike temaer innenfor HL-senterets fagområder. Våren 2011 ble det arrangert en rekke foredrag med temaet minoriteter og integrering. Høsten 2011 satte søndagsforedragene fokus på Rwanda og rettsoppjøret etter folkemordet.

Konserter: "Norske stjerner på Villa Grande"

Høsten 2011 ble starten på et nytt, fast tilbud til publikum i form av konserter. Det ble avholdt fire konserter som ble godt besøkt. Kunstnerisk rådgiver var August Albertsen.

Søndagsforedrag:

Lars Borgersrud – *Unser Mittelsmann ... ans Ruder*. Prytz, Quisling og angrepet på Norge 9.4.40

Anette Storeide – *Arven etter Hitler*

Vibeke Kieding - *Norske jøders forhold til Israel*

Unni Wikan - *Integrering og islam: noen utfordringer*

Njål Høstmælingen – *Integrering og menneskerettigheter*

Jon Rogstad - *Er arbeid nøkkelen til det gode liv i Norge?* - Om etniske minoriteters deltakelse på arbeidsmarked og i samfunnet

Gunn Elisabeth Birkelund - *Integrering og skole*

Mats Tangestuen - *Carl Fredriksens Transport* - krigens største redningsoperasjon

Sidsel Levin - *Fra idé til levende museum*

Anja Wedde Sveen - *Når krig er bedre enn fred* – Konfliktløsning i Great Lakes-regionen i Afrika

Ragnhild M H Henden- *Ulykkelige foreldre og onde barn* – Raseideologiens gjenklang i litteraturen

Ståle Eskeland - *De mest alvorlige forbrytelser*

Karoline Frogner - *Rwanda – enkenes forsoning*

Kunststudenttrioen Morbido – presentasjon av kunstverket *Omfavnelse*

Karoline Frogner – *Fra Oslo til Kigali*

Lavleen Kaur – *De andre*

Arrangementer i regi av HL-senterets venneforening:

Foredrag:

Jahn Otto Johansen - *Sigøynerne (Roma) den mest forfulgte minoritet i Europa*

Matthew Kott – *Norske Waffen SS-soldater og folkemordet i Øst*

Christopher Harper – *Rettsoppgjørets behandling av deportasjonen av jødene fra Norge under krigen*

Filmer:

Slakteren fra Lyon – Jakten på Klaus Barbie

Dømt til å leve – om Edith Notowicz, som overlevde dr. Mengeles grusomme eksperimenter i Auschwitz

Seminar:

I denne mørke natt – til minne om jødearrestasjonene og senere deportasjoner fra Oslo høsten 1942. Hvordan kunne det skje? Hva skjedde? Kan det skje igjen? Gjennom foredrag av spesialister på emnet fra inn- og utland, filmen og diskusjoner, fikk deltakerne inngående kunnskap om denne grusomme hendelsen i norsk historie. Programmet gikk over to fulle dager.

Historikergruppen

I samarbeid med HL-senterets venneforening har HL-senteret avholdt historiske fagseminar fra norsk historie 1940-1945. Disse seminarene samlet faghistorikere og folk fra media, og hensikten var å analysere og drøfte grunnproblemer og ulike tolkningshorisonter innen norsk okkupasjonshistorie. I 2011 ble det avholdt fire slike seminarer:

Norge – veien inn i kriger: Om okkupasjonen av Norge - hvordan Norge ble krigførende. Foredrag og innlegg av Ole Kr. Grimnes, Olav Riste, Åsmund Svendsen og Rolf Hobson.

Krigen i nord - Norge som del i verdenskrigen: Foredrag ved Alf R. Jacobsen om Litzafrenten og krigen i Lappland og Finnmark 1940-44 med innslag om partisanene.

Sammenlikningen av okkupasjonsregimer i vesteuropeiske land: Foredrag av Odd-Bjørn Fure om okkupasjonsregimer under den andre verdenskrig i Europa – Okkupasjonsregimet i Norge og i de andre europeiske land.

Det tyske raseprosjektet i Norge /jødenes skjebne: Foredrag ved Terje Emberland og Mats Tangestuen.

Konserter:

Wolfgang Plagge – musikk av Plagge, Ligeti og Korngold

Sveinung Bjelland – musikk av Monrad Johansen, Tveitt, Debussy og Ravel

Håkon Austbø og Gulle Egge – musikk av Mortensen, Egge, Eisler og Messiaen

Einar Henning Smeby, Tor Johan Bøen og Fredrik Sjølin – musikk av Egge, Valen og Martin

Utstilling:

Gacaca – rettferdighet på gresset

Vinteren og våren 2011 utviklet HL-senteret en ny, midlertidig utstilling om folkedomstolene i Rwanda i samarbeid med dokumentarfilmskaper Karoline Frogner, prisbelønnet norsk dokumentarfilmskaper. Arbeidet var fra senterets side ledet av Antje Bomann-Larsen og Anja Wedde Sveen og ble støttet av Fritt Ord. Utstillingen viste et unikt filmopptak fra en gacaca og bilder fra Karoline Frogners mange reiser i Rwanda. Filmopptakene ble gjort i samarbeid med Jon Jerstad.

Gacacaer er lokale domstoler som brukes for å straffedømme gjerningsmenn etter folkemordet i Rwanda. Dommerne er sivile personer fra lokalsamfunnet. Alle kan delta og rettssakene foregår under åpen himmel.

Utstillingen ble godt besøkt. I tilknytning til utstillingen ble det også arrangert et faglig seminar på engelsk med tittelen "Gacaca as a model of alternative justice". Her deltok flere fremstående forskere som Nora Sveaas, Nils Christie og Phil Clark fra London School of Oriental and African Studies.

Andre arrangementer:

Den internasjonale Holocaustdagen 2011

Den årlige minnemarkeringen i forbindelse med Den internasjonale Holocaustdagen 27. januar fant som tidligere sted ved Minnesmerket over deporterte norske jøder, Akershuskaia. Programmet besto av hovedtale ved ordfører Fabian Stang og kortere taler ved konstituert barne- og likestillingsminister Tora Aasland og representanter for grupper som ble rammet av Holocaust. Jødiske barn tente fakler og Bente Kahan sang. Styremedlem og direktør på Stortinget, Hans Brattestå, ledet minnemarkeringen.

Alle deltakere ble invitert til å følge med til det etterfølgende arrangementet i Fanehallen, Akershus Festning. Programmet besto av enkel servering, foredrag ved professor Therkel Stræde ved Syddansk Universitet, og sang ved Bente Kahan.

Boklansering

I samarbeid med Cappelen Damm Forlag ble boken ”*De mest alvorlige forbrytelser*” av professor Ståle Eskeland lansert på HL-senteret. Et av Eskelands hovedfunn er at politiske og andre ledere i betydelig utstrekning begår de mest alvorlige forbrytelser, og at de bare unntaksvis blir straffeforfulgt. Direktør Odd-Bjørn Fure og Ståle Eskeland holdt innlegg som del av lanseringsprogrammet.

Åpne dager i samarbeid med Statsbygg

I løpet av 2011 ble det arrangert to åpne dager i samarbeid med Statsbygg, med program som blant annet besto av foredrag av landskapsarkitekt Willy Thomassen. Begge arrangementer var svært godt besøkt.

NETTSIDENE - www.hlsenteret.no

I 2011 fikk HL-senteret nye nettsider, inkludert mer moderne design og mye nytt innhold. En viktig forbedring var knyttet til Kunnskapsbasen. Alle tidligere artikler ble redigert på nytt, og det ble skrevet en rekke artikler innenfor senterets fagområder. Disse artiklene er lengre og gir et solid faglig løft til hele samlingen. En ny søkefunksjon gjør det enkelt å finne frem i artikkelsamlingen, som nå rommer over 70 artikler. Også forskningssidene fikk ny drakt, med fylldige beskrivelser av alle HL-senterets forskningsprosjekter. En annen forbedring er organiseringen av forskningen under emneord, som gjør det enkelt å orientere seg blant de forskjellige prosjektene.

Omleggingen av nettsidene ble gjort i samarbeid med Universitetet i Oslo, og de nye nettsidene drives av UiOs nettpubliseringsystem Vortex. Fra HL-senterets side ble arbeidet gjennomført av en prosjektgruppe bestående av Vibeke Moe, Georg Broch og Kari Amdam.

Kunnskapsbasen

Målsettingen for arbeidet med kunnskapsbasen var at artiklene i basen skulle utgjøre en rikholdig, lett tilgjengelig og faglig solid ressurs for offentligheten, relatert til senterets formidlings- og forskningsområder. Denne målsettingen innebar både at det måtte forfattes flere nye artikler og at selve strukturen på nettstedet ble forbedret.

Målgruppen for artiklene i kunnskapsbasen ble endret noe fra den som ble bestemt i 2007, og omfatter nå det man kan kalle den interesserte offentlighet. Det kan for eksempel være studenter innenfor fagfeltene, lærere eller elever i videregående skole. De nye artiklene holder et noe høyere faglig nivå og er lengre enn de tidligere.

Det ble forfattet over 20 nye artikler til Kunnskapsbasen, som nå omfatter ca. 100 enkeltartikler. Alle artikler er forfattet av personer med solide faglige kvalifikasjoner innenfor feltet, og forfatterne omfatter både nasjonale og internasjonale eksperter. De nye artiklene som ble tilført i 2011 har fylt mangler fra tidligere, for eksempel med hensyn til hvilke offergrupper som er omtalt (kommunister, slaviske folkeslag, homofile), og temaer som ikke var berørt, som sekularisering, holocaust-benektelse og deportasjonen/flukten i Danmark. Noen artikler er også erstattet, for eksempel er det blitt skrevet en ny artikkel om jødedommen som vektlegger det religiøse mangfoldet.

PUBLIKASJONER

Publikasjonskomiteen sto i 2011 for utgivelsen av én bok og flere temahefter. Videre ble det også forsøkt med temahefter i digitale formater.

Bøker:

Forestillinger om jøder - aspekter ved konstruksjonen av en minoritet, av Vibeke Moe og Øivind Kopperud (red.)

Boken tar for seg ulike forestillinger som har eksistert om jøder i den norske offentlighet fra 1814 til 1940. Dette er den første publikasjonen fra HL-senterets forskningsprosjekt «Jøden som kulturell konstruksjon i norsk offentlighet 1814-1940».

Temahefter:

Raphael Lemkin and the UN Genocide Convention, av Anton Weiss-Wendt

Raphael Lemkin og FNs folkemordkonvensjon, av Anton Weiss-Wendt (oversatt av Erik Thorstensen)

Hva er folkemord? Hvordan har vi greid å lage et felles globalt rettssystem som kan stille tiltalte for retten i et land for forbrytelser begått et annet sted? Anton Weiss-Wendt forsøker i dette heftet å besvare disse spørsmålene ved å se på tilblivelsen av folkemordkonvensjonen gjennom mannen som hadde ideen til den: Raphael Lemkin.

Sionisme. Ideologi, organisering og praksis, av Vibeke Kieding Banik

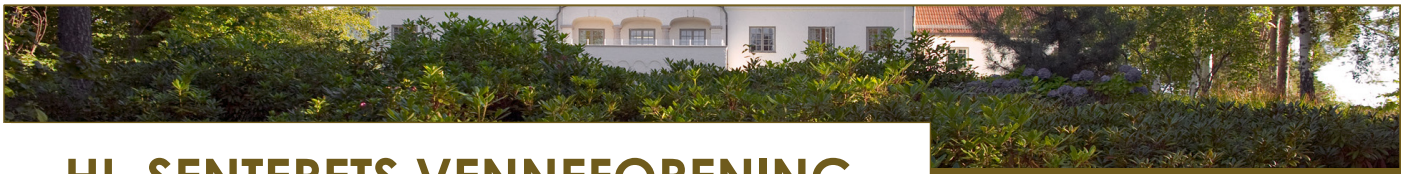
Sionisme er både et ord og en ideologi med mange forskjellige valører, fortolkninger og implementeringer. Theodor Herzl er navnet mange forbinder med sionismen, men Herzl er kun én av mange tenkere i sionismens historie.

Digitale temahefter:

Alle temahefter i 2011 ble også gitt ut i epub-format, som er lesbart på iPhone o.l. Disse temaheftene er blitt gjort tilgjengelig gjennom hlsenteret.no og facebook.

Andre utgivelser:

Publikasjonskomiteen støttet økonomisk utgivelsen av *Historicizing the Uses of the Past*, Helle Bjerg, Claudia Lenz og Erik Thorstensen (red.), gitt ut på Transcript Verlag i rekken Zeit-Sinn-Kultur. Boken inneholder en rekke bidrag knyttet til historiebruk og -didaktikk knyttet til Holocaust og andre verdenskrig skrevet av ledende norske, svenske, danske og tyske historiedidaktikere.

HL-SENTERETS VENNEFORENING

Venneforeningen var også i 2011 en viktig støttespiller og samarbeidspartner for senteret. Foreningen avholdt ulike typer arrangementer - både foredrag, filmframvisninger og seminar. Møtene var godt besøkt og utgjorde et fint supplement til HL-senterets populærvitenskapelige foredrag.

Venneforeningen arrangerte bl.a. seminaret *I denne mørke natt* – til minne om jødearrestasjonene og senere deportasjoner fra Oslo høsten 1942.

Venneforeningen samarbeidet med HL-senteret om historiske fagseminar fra norsk historie 1940 - 1945. Disse seminarene samlet faghistorikere og folk fra media. Hensikten har vært å analysere og drøfte grunnproblemer og ulike tolkningshorisonter innen norsk okkupasjonshistorie. I 2011 ble det avholdt fire slike seminarer. (Se program under "Arrangementer") Det ble planlagt fire nye seminarer i 2012. Ansvarlige fra senterets side i 2011 var Odd-Bjørn Fure, Georg Broch og Kari Amdam. Styret besto av: Odd Einar Dørum (leder), Jahn Otto Johansen, Herman Kahan, Elsa Kvamme, Anette Homlong Storeide og Jan Erik Vold.

